

ROMÁN VERSSZERZŐ MAGYAR VERSEI

„[...] és a magyarnak még a hírétől is futok, mint Karánsebesi...” – fogadkozik kétségbeesett fájdalommal Tótfalusi Kis Miklós, honfitársai méltatlan bánásmódjától szenvedve. Ki e Karánsebesi, s miért éppen őt hozta fel példaként az áldozatkészségében visszautasított nyomdász?

Az enyedi kollégiumban iskolatársa volt Karánsebesi vagy másképpen Michael Halics Karansebesinus, ifjú Halicsi Mihály, ki az első ismert román nyelvű disztichonnal köszöntötte másik neves diáktársát, Pápai Páriz Ferencet. A román papivadék és a magyar tanulók között súlyos konfliktus keletkezhetett, minek következtében Halicsi „Catilina Colegii pestis exturbatus”, s 1674-ben, a szászvárosi iskolára hagyván vagyonát, félezerrel(!) is több könyvét, kéziratait, „világgá ment”. Oly mély sebet ütöttek rajta – jogosan vagy jogtalanul, nem tudjuk –, hogy nem is tért haza többé, Londonban halt meg 1713 táján. Tótfalusi is külföldön tapasztalhatta a vele kapcsolatban írtakat, mit jól igazolnak Bethlen Mihály naplófeljegyzései – a régmúlt eseményekre is utalva – 1694-es londoni találkozásukról: „Vad oláh Halucius Karánsebesit megszorítottuk annyira, hogy semi hispanica inquisitionnak nevezi beszédünket.” Pár nap múltán már „vad oláh természetét levetkeztén hozzám jó, és velem kezd magyarul beszélni”, újabb néhány nappal később pedig már ő vezeti el Bethlent a bolondokházába, ahol a másik magyar experegrinus, „Mezőlaki megholt”.

Ma még kevésbé köztudott, hogy Halicsi a román és a latin mellett magyarul is verselt. Közel félszáz magyar szerzeménye, poétikai gyakorlata – amint arról Mózes Huba tudósít *A fejedelemszöny portréjához* című könyvében – a Keresztúri Pál *Csecsemő keresztényéhez* kötött üres lapokon maradt fenn, a latin változattal együtt.*

Balassi-strófában írt darabjai közül álljon itt az alkalomhoz „letinkább” illő:

Szent segedsegedert, Es aldomasidert
Sziből néked áldozom.
Felseges Nevednek, Mint io Istenemnek,
Dicsireteket mondom.
Nagy üdvességedet, Jo téteményidet
Soha el nem halgatom.

* Kolozsvár, a Protestáns Teológiai Intézet könyvtára, RMK I 678. Sipos Gábornak köszönöm másolatukat.